

Inventarisatie van de werkelijke handelsroutes van namaakgoederen

Samenvatting

Voorwoord

Globalisering, vereenvoudiging van het handelsverkeer en het toenemende economisch belang van intellectuele eigendom (IE) wakkeren economische groei aan. Deze aspecten bieden criminele netwerken echter ook nieuwe mogelijkheden om de reikwijdte en de schaal van hun activiteiten uit te breiden, door mee te liften op intellectuele eigendommen en handelsroutes te vervuilen met namaakgoederen. Dit heeft ernstige gevolgen voor de economie. De handel in namaakgoederen is niet alleen nadelig voor de economische groei, maar ondermijnt goed bestuur, de rechtsstaat en het vertrouwen van burgers in hun regering en kan uiteindelijk een bedreiging voor de politieke stabiliteit vormen. Soms kunnen de nagemaakte producten ook ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid, de veiligheid en het milieu.

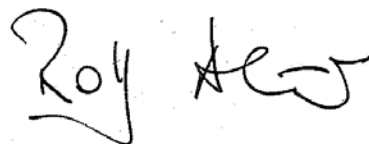
Om doeltreffende bestuurlijke maatregelen tegen deze plaag te kunnen nemen is gedetailleerde informatie over de handelsroutes van namaakgoederen van essentieel belang. De complexiteit van hun handelsroutes kan een enorm obstakel voor handhavingsinstanties vormen.

Wij zijn dan ook zeer tevreden dat onze twee instellingen samen een analyse hebben kunnen maken van een unieke verzameling wereldwijde gegevens over inbeslagnemingen door douanediensden, aan de hand waarvan de handelsroutes van namaakgoederen in kaart zijn gebracht. Daarnaast zijn wij de Werelddouaneorganisatie, het directoraat-generaal Belastingen en Douane-Unie van de Europese Commissie en het ministerie van Binnenlandse Veiligheid van de Verenigde Staten zeer dankbaar voor het verstrekken van uitstekende gegevens over inbeslagnemingen door douanediensden van producten die inbreuk maken op IE-rechten.

Wij zijn ervan overtuigd dat dit onderzoek een belangrijke bijdrage zal leveren aan een beter inzicht in de handel in nagemaakte en door piraterij verkregen goederen. Wij vertrouwen erop dat dit onderzoek regeringen zal helpen om gerichte beleidsmaatregelen te nemen en bestuurlijke kaders te versterken, zodat dit verschijnsel kan worden aangepakt.

António Campinos,
uitvoerend directeur,
EUIPO

Rolf Alter,
directeur, OESO/GOV

Inleiding

De toenemende reikwijdte en omvang van namaak en piraterij, en de handel in namaakgoederen in het bijzonder, plaatsen de wereldeconomie, die in toenemende mate door innovatie wordt gestuurd, voor een enorm probleem. De economische dreiging van deze praktijken ondermijnt innovatie, belemmert economische groei en heeft een negatief effect op de gezondheid, veiligheid en beveiliging van regeringen, bedrijven en consumenten. Criminele organisaties spelen hierbij een steeds belangrijkere rol en profiteren aanzienlijk van de lucratieve handel in door namaak en piraterij verkregen goederen.

Dit onderzoek is een gezamenlijk project van de OESO en het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO) en is erop gericht beleidsmakers te voorzien van solide empirisch bewijsmateriaal over deze dreiging. Zoals aangetoond in het gezamenlijke verslag van de OESO/EUIPO uit 2016 *Handel in nagemaakte en door piraterij verkregen goederen: inventarisatie van de economische gevolgen*, maakte dergelijke handel 2,5 % van de wereldhandel in 2013 uit. Dit cijfer was nog hoger als men enkel de EU in ogenschouw neemt. Daar bedroeg deze handel 5 % van de import.

Uit de in 2016 gemaakte analyse bleek bovendien dat partijen die betrokken zijn bij de handel in nagemaakte en door piraterij verkregen goederen deze producten doorgaans via zeer complexe handelsroutes verscheppen. Als aanvulling op de analyse gaat dit verslag in op de oorsprong van namaakgoederen per sector, waarbij wordt aangegeven welke economieën deze goederen produceren en welke als doorvoerhavens voor de verhandeling ervan fungeren.

Uit de analyse blijkt dat China in alle geanalyseerde categorieën de grootste producent van nagemaakte goederen is en dat Hongkong (China), de Verenigde Arabische Emiraten en Singapore de belangrijkste doorvoerhavens ter wereld voor de handel in deze goederen zijn. De analyse legt tevens een groot aantal regionale en sectorspecifieke patronen bloot.

Dit verslag is gebaseerd op twee punten van zorg. Ten eerste het effect van criminaliteit en illegale handelsactiviteiten op goed bestuur, openbare veiligheid en de rechtsstaat. Ten tweede het negatieve effect van de handel in namaakgoederen op het legitieme concurrentievoordeel van de houders van de rechten en de daaruit voortvloeiende negatieve invloed op innovatie, werkgelegenheid en economische groei op de lange termijn.

Van de kant van de OESO is dit onderzoek uitgevoerd in het kader van de Taskforce inzake de bestrijding van illegale handel (TF-CIT) van het High Level Risk Forum, dat zich specifiek richt op empirisch onderbouwd onderzoek en diepgaande analyses om beleidsmakers te ondersteunen bij het in kaart brengen en begrijpen van de zwakke plekken op de markt die door de illegale handel worden uitgebuit en gecreëerd.

Dit verslag is geschreven door Piotr Stryszowski, senior econoom bij de OESO, en Florence Mouradian, econoom van het directoraat van de OESO voor Openbaar bestuur en territoriale ontwikkeling, in samenwerking met Michał Kazimierczak, econoom van het Europees Waarnemingscentrum voor inbreuken op intellectuele-eigendomsrechten van

EUIPO, onder toezicht van Stéphane Jacobzone, adviseur van de OESO, en Nathan Wajsman, hoofdeconoom van EIPO. De auteurs zijn Peter Avery (OESO) erg dankbaar voor zijn bijdrage.

Zij willen de volgende deskundigen van de OESO danken voor hun waardevolle kennis en inzichten: Dominique Guellec, Przemysław Kowalski en Monika Sztajerowska. Tevens danken zij deskundigen uit de OESO-landen en deelnemers aan verscheidene seminars en workshops voor hun waardevolle hulp. Speciale dank gaat uit naar Asrat Tesfayesus van het octrooi- en merkenbureau van de Verenigde Staten en naar Nikolaus Thumm van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek van de Europese Commissie.

Het secretariaat van de OESO dankt Liv Gaunt, Fiona Hinchcliffe en Andrea Uhrhammer voor hun bijdrage aan de redactie en productie van dit verslag.

Het kwantitatieve onderzoek van dit verslag is gebaseerd op een rijke databank aan gegevens over inbeslagnemingen door douanediensden, ter beschikking gesteld door de Werelddouaneorganisatie (WDO), die vervolgens is aangevuld met regionale gegevens van het directoraat-generaal Belastingen en Douane-Unie van de Europese Commissie, alsook van de Customs and Border Protection en de Immigration and Customs Enforcement van de Verenigde Staten. De auteurs zijn deze instellingen zeer dankbaar voor de gegevens en hun waardevolle ondersteuning.

Samenvatting

De handel in nagemaakte en door piraterij verkregen goederen is een wereldwijd verschijnsel dat steeds meer toeneemt in reikwijdte en omvang. Globalisering, vereenvoudiging van het handelsverkeer en het toenemende belang van intellectuele eigendom zijn niet alleen aanjagers van economische groei, maar bieden criminele netwerken ook nieuwe mogelijkheden om de reikwijdte en de schaal van hun activiteiten uit te breiden, hetgeen ernstige gevolgen kan hebben voor de economie en de samenleving. De handel in door piraterij verkregen namaakgoederen ondermijnt bovendien goed bestuur, de rechtsstaat en het vertrouwen van burgers in hun regering en kan uiteindelijk een bedreiging voor de politieke stabiliteit vormen.

Bij deze handel betrokken partijen verscheppen producten die inbreuk maken op IE-rechten doorgaans via zeer complexe handelsroutes, waarbij gebruikgemaakt wordt van een groot aantal tussenliggende punten. Deze doorvoerhavens worden gebruikt i) om documenten te vervalsen, zodat het oorspronkelijke vertrekpunt wordt gemaskeerd, ii) als distributiecentra voor nagemaakte en door piraterij verkregen goederen en iii) om goederen te voorzien van nieuwe verpakkingen of labels. Hieraan moet worden toegevoegd dat de import van namaakgoederen in de meeste gevallen door lokale handhavingsinstanties wordt aangepakt, maar dat goederen die worden doorgevoerd vaak niet binnen het bereik van deze instanties vallen, waardoor ze minder kans maken om te worden onderschept.

Het onderzoek gaat nader in op de complexe routes van de wereldwijde handel in nagemaakte en door piraterij verkregen goederen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat grotere aantallen gemelde inbeslagnameën, en hogere schattingen van nagemaakte producten (d.w.z. de GTRIC-e-scores), er niet noodzakelijkerwijs op hoeven te wijzen dat een economie een belangrijke producent van namaakgoederen is. Bij de analyse in dit onderzoek wordt gebruikgemaakt van een verzameling statistische filters om de rol van belangrijke landen van herkomst verder te verduidelijken. Voor de tien grootste sectoren die het meest kwetsbaar zijn voor namaak worden de belangrijkste producerende economieën en doorvoerhavens geïdentificeerd. Deze sectoren omvatten een groot aantal verhandelbare goederen waarbij sprake is van zeer veel IE-rechten, waaronder consumptiegoederen met een hoge omzetsnelheid, zoals levensmiddelen en cosmetische producten, en B2B-producten, zoals reserveonderdelen en computerchips. De totale handel in 2013 van namaakgoederen in deze sectoren bedroeg 284 miljard USD (208 miljard EUR in 2013), hetgeen goed is voor meer dan de helft van de totale geschatte handel in namaakgoederen.

Uit de analyse blijkt dat de Volksrepubliek China (hierna "China" genoemd) in negen van de tien geanalyseerde categorieën de belangrijkste producent van namaakgoederen is. Bovendien heeft de analyse uitgewezen dat andere Aziatische economieën, waaronder India, Thailand, Turkije, Maleisië, Pakistan en Vietnam, in veel sectoren belangrijke producenten zijn. Hun rol is echter minder groot dan die van China. Turkije blijkt in sommige sectoren – zoals lederwaren, levensmiddelen en cosmetische producten – een belangrijke producent te zijn van goederen die over de weg naar de EU worden vervoerd.

Uit de gegevens blijkt dat er verscheidene belangrijke doorvoerhavens voor deze handel zijn, waaronder Hongkong (China), de Verenigde Arabische Emiraten en Singapore, waar namaak uit alle geanalyseerde productcategorieën wordt verhandeld. Namaakgoederen

komen in grote hoeveelheden in containers aan en worden vervolgens via de post of koeriersdiensten in kleinere pakketten verder verzonden.

Bovendien zijn er enkele belangrijke regionale doorvoerhavens. Zo zijn enkele landen in het Midden-Oosten (bijv. de Verenigde Arabische Emiraten, Saudi-Arabië en Jemen) belangrijke doorvoerhavens voor het verzenden van namaakgoederen naar Afrika. Voor de doorvoer naar de EU zijn vier doorvoerlanden van bijzonder belang, te weten Albanië, Egypte, Marokko en Oekraïne. Ten slotte is Panama een belangrijke doorvoerhaven voor de Verenigde Staten.

Tot slot blijkt uit de gegevens dat op de verschillende handelsroutes het vaakst gebruik wordt gemaakt van kleine zendingen en pakketten, hetgeen verklaard kan worden door de geringere kosten voor het verzenden van pakketten per post of koerier en de grotere rol van het internet en de elektronische handel in de internationale handel. Zendingen met minder dan tien artikelen maakten gemiddeld zo'n 43% van alle zendingen uit.

Deze analyse kan als basis dienen voor beleidsdiscussies tussen regeringen of discussies op regionaal of wereldwijd niveau, gericht op het voorkomen, terugdringen of afschrikken van de handel in nagemaakte en door piraterij verkregen goederen. Daarnaast kan de analyse helpen om beleidsmaatregelen beter op elkaar af te stemmen en zo de bestuurlijke kaders voor het bestrijden van dit risico te verstevigen. In dit verslag wordt opgeroepen tot een grondige analyse die als basis moet dienen voor de ontwikkeling van doeltreffende handhavings- en bestuurlijke kaders op de volgende drie gebieden:

- de rol van vrijhandelszones bij overladingen
- het probleem van het opsporen van kleine zendingen

de economische kenmerken van landen van herkomst, met inbegrip van het kwantitatieve verband tussen de intensiteit van het namaken van goederen en indicatoren van vrijhandel, kwaliteit van bestuur en integriteit van de publieke sector